

# Atkastas V-VIII amž. pilkapis

## Archeologinė sensacija

Dr. Karol Engel, Karaliaučiaus muziejaus „Prussia“ konservatorius, grįždamas iš Pabaltijos kraštų, kur Rygos ir Talino mirtelėjusiose darė senenių tyrinėjimus, trumpam laikui apsislojo Kaune.

Dr. K. Engel susitaręs su Vyta. Did. Univ. prof. Volteriu nutarė padaryti kelias kasinėjimų mūsų pilkapiuose. Pirmiausia buvo numatyta vykti į Dovanonis, Rumšiškų valst., apie 27 kl. nuo Kauno. Prie jų prisidėjo šviet. ministerijos archeologijos stipendiatas J. Puzinas ir p. Mekas. Gavę iš Kauno savivaldybės auto, 7 asmenų ekspedicija rugpjūtį 18 d. išvyko Rumšiškų link. Privaziavę Rumšiškų miestelį trumpam laikui apsislojome, kad susirastume vietinį žmogų, kuris turėjo mums palydėti į Dovanonių pilkapius. Buvo žadėjęs vykti su mumis mokytojas Mozūraitis, bet jis radome sergantį, tad pasitenkinome 13 metų berniuku, kuris vėliau pasirodė geras žinovas ty aplinkiniams. Tuo laikui prof. Volteris jau sūspėjo miestelyje susirasti vietinių to-torių, kuriuos klausinėjo apie jų senuosius toteriškuosius dokumentus. Užtrukę valandėlę Rumšiškų miestelyje išvykome Kruonio link. Pasikėlimė į ankštą kalną, kame yra Dovanonys I. Čia ta vieta, kur turėsime daryti kasinėjimus.

**Suradome dešiniamę Nemuno krante pušaitėmis apaugusius pilkapius.**

Dr. Engel apsislojo ant mažesnio pilkapio kurį pasirinko kasinėjimui. Tuojait kiti ekspedicijos nariai išsistė fotoaparatus, kompasą matavimo ir kitus prietaisus ir prasidėjo tyrimas. Tiesa kasinėjimui buvo pasamdyti keturi vietos žmonės, kurie apie šiuos pilkapius nupasako-

je įvairių padavimų, būk tai esą prancūz-kapiai, švedų kapai, kad juose žmonės randą ginklų, pentinų, o senieji net aukso raudavę. Nebereikalo šeimūninkė, kurios lauke darėme kasinėjimą, garsiai pakar-todama pareiškė, jei iškasime aukso, tai turėsime pasidalinti pusiau. Ji visą ka-sinėjimo laiką netoliese vaikščiojo, ma-tyti buvo įsitikinusi, kad tikrai surasime lobį.

Kasinėjamas pilkapis buvo 5 mtr. skersmenyje ir 70 cmtr. aukštumo. Rei-čia pažymėti, kad kasinėjimo ir tyrimo darbas buvo atliekamas labai sistematin-gai. Nuėmus nuo pilkapiro samanais žemės sluoksnius buvo nuimti juos skutant, kad nepraleidus kokio charakteringo pil-kapiui daiktėlio. Beimant samanais, prof. Volteris linksmai šypsodamasis tarė „Ra-sime juodos žemės sluoksnį, degėsiu, o gal ir kokį daiktą“. Ir iš tikrųjų prof. Vol-terio nuomone pasitvirtino.

**Gretai pasirodė juodos žemės sluoksniams su degėsiu likučiais, o 70 cmtr. gilumoje buvo atkastas senovinis geležinis piautuvas ir maži tiningo gabalėliai.**

Tokių radiuolių kaip dr. Engel taip ir kiti ekspedicijos nariai buvo labai paten-kingi.

Atkastus pilkapių kai kurie ekspedicijos dalyviai pradėjo klausinėti dr. Engelį ir prof. Volterį, kokios gadinės būsiąs šis pilkapis. Abu mokslininkai buvo tos nuom-onės, kad šis pilkapis yra žymiai ank-tivesnės epochos už kasinėjimus Prišman-čiuose ir Aputolėje, kad tai yra vidurinio geležies amžiaus V — VIII amž. po Kris-taus gimimo.

Pabaigus kasinėjimą ekspedicija smul-

kiai susipažino su apylinkėmis, norėdami moksliškai nustatyti šios vietovės pilkapių padėtį. Pasirodė, kad tos gadinės pil-kapių čia visa eilė, bet jie randami ne-didelėmis grupėmis išsidraikę ir vieni į kitus labai panašūs. Tenka pažymėti, kad šių pilkapių vietovė yra labai aukš-tame Nemuno krante, virš 150 mtr. aukš-čio. Patys pilkapiai išsidraikę 150 — 300 mtr. nuo Nemuno. Dr. Engel gerėjo-si šia nepaprastai gražia apylinkė sakya-damas, kad ji primena jami Pietų Vokietijos vaizdus. Bevaikščiodami ekspedicijos nariai Nemuno krantais rado tūtinginių skeveldrų, o vietos žmonės čia radę įvairių tūtinginių kirvukų su skylutėmis, Prof. Volterio nuomone tai yra neolitinės gadinės sodybų liekanos. Vadinas ty-rinėjimui vietovė yra daug iš senesniųjų ir ją gerai ištyrus bus daug kas atidengta iš mūsų presentųjų buities.

Galia, kad Lietuvoje dar nėra įslyta-y-mo, apsaugojančio mūsų pilkapius nuo bereikalingo knisinėjimo. Dovanonių pil-kapių būtų buvę 1930 m. jau nukasti ir tikrai pripuolamai pasifiko, nes apėti tu-galai neleidė privaizuoti padavoms.

Mat buvo pilamas kelias ir tų pilkapių žemė buvo norima išlygtinti duobetas kelias. Taigi-tikrai pripuolamai šie senieji mūsų bočių pilkapiai Dovanonysse nebu-vo sunaikinti.

Atkastas pilkapis Dovanonysse turi neabejotinai didelės istoriškios reikšmės pažinimui priešistorinės Lietuvos. Rei-čia manyti, kad mūsų archeologai pasi-stengs smulkliau aiškinti Dovanonių pil-kapių užsleptą praeitį.

J. P-nius